

ADALET BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN SÖZLEŞMELİ İŞARET DİLİ TERCÜMANI ALIMINI SINAVI HAKKINDA AÇIKLAMAMIZ

Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü Ankara, İstanbul ve İzmir adliyeleri için 10 sözleşmeli işaret dili tercüman alımı için sınav duyurusuna çıkmıştır. Bu gelişme Türkiye'nin taraf olduğu BM Engelli Hakları Sözleşmesi "erişilebilirlik" ve "adalete erişim" maddelerinin yerine getirilmesinde olumlu bir gelişme olmakla beraber bazı soru işaretlerini de beraberinde getirmektedir. Şöyle ki;

İşaret dili tercümanı için aşağıdaki kriterler belirtilmiştir:

"F- Sözleşmeli işaret dili tercümanı pozisyonunda istihdam edilebilmek için;

a) En az ön lisans veya dengi okul mezunu olmak,

b) Tercümanlık yapacak seviyede işaret dilini bildiğini gösteren en az 200 saatlik Milli Eğitim Bakanlığı onaylı belge veya sertifikaya sahip olmak, (Aday belge veya sertifikayı e-devlet başvurusu esnasında sisteme yükleyecektir.)"

MEB'e bağlı kuruluş olan Halk Eğitim Merkezleri en fazla 100+120 saatlik işaret dili eğitimleri verebilmektedir. Dolayısıyla en az 200 saatlik asgari kriteri anlamakla beraber bu eğitim duruşma çevirilerinde (adli işaret dili tercümanlığı) yetmeyecektir. Çünkü duruşmalar bireyin geleceğini etkileyen, mahkumiyetine ya da beratına karar veren kritik süreçlerdir. Duruşmada tercümanlık sağır kültürüne hakimiyet, çok ileri seviyede işaret dili bilgisi, özel teknik bilgi çevirisi gerektirmektedir. Oysa MEB Halk Eğitim Merkezinin 200 saatlik müfredatı incelendiğinde gramer ve adli çeviri tercümanlığı öğretilmediği açık biçimde anlaşılacaktır.: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_11/05051141_isaret_dili_tercuman.pdf

120 saatlik eğitim yeterli görülüp başvurusu kabul edilen yetersiz ve niteliksiz bilirkişilerin yarattığı mağduriyetler ve adalet sistemine güvende yarattığı tahribatlar malumdur. Basit bir örnek olarak Ağır Ceza mahkemesinde yargılanan bir sağır bireyin duruşmada hakimin anlattıklarını işaret diline çevirmesini istediğinde duruşmada görevli bilirkişi tercümanın "sonra çeviririm" şeklinde yanıt verdiği şeklinde şikayeti, tercümanından memnun kalmadığını, değiştirilmesini istediğini derneğimize belirtmiştir.

1. Bu sınav yöntemi ve puanlamalar için işaret dilinde ülkemizde en yüksek yetkili kurum olan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda çalışan Türk İşaret Dili Bilim ve Onay Kurulu'na danışılmış mıdır?
2. Sınav jürisi hangi kurumları temsilen hangi uzmanlardan oluşturulmuştur?
3. Adliyelerde görev yapacak tercümanların sorumluluk sınırları (duruşmalarda çeviri yapıp yapmayacakları) nelerdir?
4. Türk işaret dili seviyesinin yanında adli işaret dili tercümanlığı eğitimi alıp almadıkları vs. gibi nitelik ve sertifikalara da bakılacak mıdır?

Aksi halde yapılacak tercüman seçimleri ve atamalar “yapmış olmak için yapmış olmaktan” öteye geçmeyecektir. Adayların içlerinde coda’ların (Anne ve babası sağır olan işiten çocuklar) olduğunu varsayarsak ikinci anadili işaret dili olan, sağır kültürü içinde yetişen, sivil toplum kuruluşlarında gönüllü çeviri yaparak katkıda bulunan, işitme engellilerin sorunları için mücadele etmiş bu deneyimli tercümanlar diğer adaylara nazaran daha verimli çeviriler yapabilir. Ancak bu da nitelikli çeviri yapmaya yetmeyecektir. Teknik olarak da hukuk diline mesleki olarak kelimelere de hakim olmak son derece önemlidir. Bu önemli çevirilerin hassasiyetine de idrak edecek bilince sahip olması da çok önemlidir. Ciddi bir mekanizmanın kontrolünden geçilmeden bu atamalar yapılır ise yarardan çok zarar getirecektir.

Adliyeler, mahkemeler, savcılıklar ve benzeri adli birimler tarafından yazılı, sözlü ve işaret dili çevirmenlik uygulamalarından bir veya birkaçının icrasıyla görevlendirilen çevirmene “adli çevirmen”, bu çevirmenin yaptığı işe “adli çevirmenlik” adı verilmektedir. Adli çevirmenlik, özel bilgi ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle tıbbi çevirmenlik, arkeolojik çevirmenlik gibi özel alan çevirmenliği içinde kabul edilmektedir.

Adalet Bakanlığı’nın bilirkişilere zorunlu tuttuğu ve üniversiteler bünyesinde verilen “temel bilirkişilik eğitimi” gibi Anadolu Üniversitesi ve Yeminli Çevirmenlik Federasyonu protokolü ile verilen "Yeminli Çevirmenlikte Uygulamalı Formasyon Eğitiminin" alınmasının da çevirinin niteliğini artıracığı kanaatindeyiz. Çünkü bu üniversite bünyesinde verilen bu eğitim programında Adli Çevirmenlik (Hukuk Çevirmenliği) Uygulamaları, Yazılı Hukuk Çevirmenliği (Adli Bilirkişi Yazılı Çevirmenliği), Sözlü Hukuk Çevirmenliği yer almaktadır. Özellikle sözlü hukuk çevirmenliği sürecini açıklayabilme ve adli süreçlerde kullanılan işaret dili çevirmenliğinde dikkat edilecek hususları sıralayabilme eğitimi mevcuttur.

Buna karşın Halk Eğitim müfredatlarında yaklaşım, çevirmenin dikkat ve özen yükümlülüğü, çevirmenin cezai sorumluluğunu düzenleyen maddeler, adli işaret dili çevirmenliği uygulamalarında dikkat edilmesi gereken hususlar, adli çevirmenlikte sıkça kullanılan belge örnekleri, mesleki sorumluluk sigortası vs. gibi spesifik bilgiler olmadığı gibi bu eğitimi veren halk eğitim merkezlerindeki işaret dili öğreticilerinin de bu bilgilere ve yeterliliklere ne derece sahip oldukları bilinmemektedir.

Sözleşmeli işaret dili tercümanı alımında Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü gibi engellilerle ilgili odak kurumlara ve alanında uzmanlara danışılması gerektiğinin, çeviri kadar “nitelikli çevirinin” ve “nitelikli kamu hizmetlerinin” de önemli olduğunun da altını çizmek istiyoruz.

Sınav sürecinin hassasiyetle, objektif ve sağır bireylerin yararı gözetilecek şekilde yürütülmesini talep ediyoruz.